

Lakiosasto

22.4.1998

Työeläkelaitoksille

ELÄKEHAKEMUKSEN RATKAISEVAN LAITOKSEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tähän yleiskirjeeseen on koottu voimassa olevat ohjeet eläkehakemuksen ratkaisevan eläkelaitoksen määräytymisestä. Näitä ohjeita ei ole asiallisesti muutettu. Eläkehakemukseen liittyvästä tietoliikenteestä annetaan erillinen C-yleiskirje ennen syksyn 98 tietojärjestelmä uudistuksia. Nämä yleiskirjeet yhdessä korvaavat yleiskirjeen A 15/92, Eläkehakemuksen käsittelyohjeet.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Helena Tapio

Lakiosasto

22.4.1998

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	VIIMEINEN LAITOS YKSITYISELLÄ PUOLELLA.....	1
3	RATKASEVA ELÄKELAITOS YKSITYISELLÄ PUOLELLA.....	2
3.1	Vakuutus eläketapahtumahetkellä.....	2
3.2	Vakuutus päättynyt ennen eläketapahtumaa.....	2
3.3	Viimeinen työskentely ei vakuutettu.....	2
3.3.1	TEL ja YEL.....	2
3.3.2	MEL, MYEL, LEL ja TaEL.....	3
3.3.3	Väliaikainen päätös.....	3
3.4	Rinnakkaiset eläkelaitokset.....	4
3.4.1	Eri lakien mukaiset rinnakkaiset vakuutukset.....	4
3.4.2	Rinnakkaiset TEL-vakuutukset.....	4
3.4.3	Osa-aikaeläke rinnakkaistilanteissa.....	4
3.5	Luopumistukihakemuksen ratkaisee Mela.....	5
3.6	Vakuutettu on ennestään eläkkeellä.....	5
3.6.1	Vakuutettu saa Melan luopumisetuutta.....	5
3.6.2	Vakuutettu on osa-aikaeläkkeellä.....	6
3.6.3	Vakuutettu on varhennetulla vanhuuseläkkeellä.....	6
3.6.3.1	Vakuutettu on varhennetulla MEL-eläkkeellä.....	6
3.6.4	Vakuutetun YVE on lepäävä.....	7
3.6.5	Vakuutettu oli työttömyyseläkkeellä.....	7
3.6.6	Edunjättäjä oli eläkkeellä.....	7
3.7	Ratkaiseva laitos erityistapauksissa.....	8
3.7.1	Rajoitussäännöksen jälkeen.....	8
3.7.2	Kuntoutusrahan jälkeen.....	8
3.7.3	Kertasuorituksen jälkeen.....	9
3.7.4	Ennen 1.1.1991 alkaneet MEL-eläkkeet.....	9
3.8	Hakemuksen siirto tulevan ajan laitokselle.....	10
3.8.1	Uimissäntö.....	10
3.8.2	Eläke entisin perustein.....	10
3.8.3	Velvoitetyö.....	10
3.8.4	Rajoitussäännös.....	11
3.8.5	Vastuueläkelaitos vaihtuu heti työsuhteen siirryttyä.....	11
3.8.6	Vastuu täysitehoisista eläkkeistä siirtyy kuuden kuukauden kuluttua.....	11
3.9	Vapaakirjaeläke rajoitussäännöksen jälkeen.....	12
4	ELÄKKEESEEN LIITTYVIEN TEHTÄVIEN SIIRTO TOISELLE ELÄKELAITOKSELLE.....	12
4.1	Työeläkelaitokselle.....	12
4.2	Luopumiskorvausta maksavalle Melalle.....	12
5	REKISTERÖIDYT LISÄEDUT.....	12
6	SITO-ASIA VIREILLÄ.....	13
7	ELÄKETURVAKESKUKSEN TEHTÄVÄT TOIMIVALTA-ASIOISSA.....	13
7.1	Ratkaisevan eläkelaitoksen määrääjänä.....	13
7.2	Yleisohjeiden antajana.....	13

Lakiosasto

22.4.1998

1 JOHDANTO

Eläkkeenhakija täyttää ansioeläkejärjestelmässä vain yhden hakemuksen, vaikka hän olisi kuulunut sekä yksityisen että julkisen sektorin eläkejärjestelmien piiriin. Eläkehakemus liitteineen toimitetaan siihen julkisen tai yksityisen puolen työeläkelaitokseen, jossa hakija on viimeksi ollut vakuutettuna. Tarvittaessa tämä viimeinen eläkelaitos jakaa eläkehakemuksen muille eläkelaitoksille.

Jos eläkelaitos, johon hakemus on tullut, ei ole toimivaltainen ratkaisemaan sitä (esim. rajoitussäännöksen soveltamisen vuoksi), se siirtää eläkehakemuksen toimivaltaiselle laitokselle. Hakemusta ei kuitenkaan siirretä yksityiseltä sektorilta julkiselle eikä päinvastoin, vaan kumpikin järjestelmä antaa erikseen päätöksen omista työ- tai palvelussuhteistaan.

Jos kyseessä on kuntoutusta koskeva hakemus, se ohjataan vain joko julkisen tai yksityisen sektorin viimeisen eläkelaitoksen käsiteltäväksi. Kuntoutushakemuksen käsittelystä on tarkemmat ohjeet yleiskirjeessä A 30/97, Työeläkekuntoutus.

EU- ja ETA-eläkehakemuksen käsittelyä koskee erillinen yleiskirje A 48/96, Työeläke EU:n sosiaaliturvasäännösten mukaan.

2 VIIMEINEN LAITOS YKSITYISELLÄ PUOLELLA

Yksityisessä työeläkejärjestelmässä noudatetaan viimeisen laitoksen periaatetta. Tästä periaatteesta on pääsäännös TEL 10 b §:ssä, MEL 2 §:n 2 momentissa, YEL 2 a §:ssä, MYEL 16 a §:ssä ja LEL 2 a §:n 1 momentissa. Niiden mukaan yksityiskohdista säädetään asetuksella. TaEL 11 §:ssä on viittaus TEL:iin.

Yksityiskohtaiset säädökset ovat TEA 12 ja 12 a-e §:ssä, joihin MEA 6 §:ssä, YEA 11 §:ssä, MYEA 11 §:ssä, LEA 13 §:ssä ja TaEA 3 §:ssä on ainoastaan viitattu .

Lakiosasto

22.4.1998

3 RATKaiseva eläkelaitos yksityisellä puolella

3.1 Vakuutus eläketapahtumahetkellä

Viimeisen laitoksen periaate tarkoittaa, että eläkehakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, jossa työntekijällä tai yrittäjällä eläketapahtumahetkellä oli järjestettynä TEL:n, MEL:n, YEL:n, MYEL:n, LEL:n tai TaEL:n mukaiset vähimmäisehdot täyttävä eläketurva. Viimeinen eläkelaitos ratkaisee eläkehakemuksen myös kaikkien muiden yksityisen sektorin työsuhteiden ja yrittäjätoimintojen osalta.

TaEL:ssa ei ole säännöksiä osa-aikaeläkkeestä, joten osa-aikaeläkehakemuksen ratkaisee viimeinen eläkelaitos, jonka vakuuttaman työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella osa-aikaeläke on mahdollista myöntää.

Rinnakkaisuustilanteista ks. kohta 3.4.3.

3.2 Vakuutus päätynyt ennen eläketapahtumaa

Jollei eläkkeenhakijan eläketapahtumahetkellä kuulunut minkään edellä mainitun lain piiriin, eläkehakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, jossa viimeksi ennen eläketapahtumaa oli järjestettynä näiden lakien mukainen eläketurva (TEA 12 § 1 ja 2 momentti).

3.3 Viimeinen työskentely ei vakuutettu

3.3.1 TEL ja YEL

Jos eläkkeenhakijan viimeisellä työnantajalla on ollut työsuhteen aikana tai sen jälkeen voimassa oleva TEL-vakuutus, mutta hakijan työsuhdetta ei ole ilmoitettu vakuutukseen, eläkehakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, jossa eläkevakuutus on otettu.

Mikäli eläketurvan järjestäminen viimeisestä TEL-työsuhteesta tai yrittäjätoiminnasta on laiminlyöty, se eläkelaitos, johon eläkehakemus rekisteritietojen mukaan on toimitettu, pyytää Eläketurvakeskusta selvittämään työsuhteen tai yrittäjätoiminnan. Selvitystä pyydetään lomakkeella ETK 2080. Lomakkeen mukaan liitetään valokopiot asiakirjoista.

Lakiosasto

22.4.1998

Jos eläkeoikeuden alkaminen ei ole lähellä tai vapaakirjaeläkettä ei ole kertynyt, voidaan koko eläkehakemus siirtää Eläketurvakeskukselle.

Eläketurvakeskus selvittää, kuuluuko toiminta työeläkelakien piiriin. Myönteisessä tapauksessa se huolehtii siitä, että työnantaja tai yrittäjä ottaa eläkevakuutuksen, tai Eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen työnantajan tai yrittäjän puolesta (TEL 15 §, 1 mom., YEL 12 §, 1 mom.). Jos vakuutus tällöin otetaan muusta kuin selvitystä pyytäneestä eläkelaitoksesta, eläkehakemuksen ratkaiseva viimeinen laitos voi muuttua.

Kun selvitettäväksi lähetetty työsuhde tai yrittäjätoiminta ei kuulu työeläkelakien piiriin, mutta hakijalla on rekisterissä työsuhde- tai yrittäjätietoja, hakemuksen ratkaisee viimeisen rekisteriin merkityn työsuhteen tai yritystoiminnan vakuuttanut eläkelaitos, vaikka tästä työsuhteesta tai yritystoiminnasta ei olisikaan eläkeoikeutta. Tällöin Eläketurvakeskus antaa eläkelaitokselle selvittämästään työsuhteesta lausunnon.

Jos Eläketurvakeskuksen selvittämä työsuhde tai yrittäjätoiminta ei kuulu työeläkelakien piiriin, eikä eläkkeenhakijalla ole rekisterissä muutakaan yksityisen työeläkejärjestelmän lakien piiriin rekisteröityä toimintaa, Eläketurvakeskus antaa eläkehakemukseen hylkäyspäätöksen.

Perhe-eläkkeissä Eläketurvakeskuksen selvitettäväksi tulevat hakemukset, joissa edunjäntäjä on viimeksi toiminut yrittäjänä ja toimintaan liittynsä tuleva aika, eikä YEL-vakuutusta ole järjestetty yrittäjän eläessä. Näissä tapauksissa Eläketurvakeskus antaa päätöksen siitä, voidaanko kuolleen yrittäjän jälkeen ottaa yrittäjien eläkelain mukainen vakuutus (YEL 2 § 2 mom.).

Jos kuolleen yrittäjän jälkeen voidaan ottaa vakuutus, eikä sitä tehdä siihen eläkelaitokseen, johon eläkehakemus on toimitettu, eläkehakemuksen ratkaiseva viimeinen laitos voi muuttua. Maatalousyrittäjän jälkeen vakuutusasian hoitaa Mela (MYEL 3 § 2 mom.)

3.3.2

MEL, MYEL, LEL ja TaEL

Jos eläkkeenhakijan viimeinen työ on ollut MEL:n, MYEL:n, LEL:n tai TaEL:n piiriin kuuluvaa, eläkehakemus siirretään ratkaistavaksi ao. laitokselle. TaEL-kassa toimii LEL Työeläkekassan yhteydessä.

3.3.3

Väliaikainen päätös

Jos viimeinen työsuhde tai yritystoiminta ei ole vakuutettu, voi edellinen eläkelaitos antaa väliaikaisen päätöksen, kunnes Eläketurvakeskus tai

Lakiosasto

22.4.1998

eläkelaitos on selvittänyt viimeisen työskentelyn kuulumisen työeläkeläisten piiriin. Näin menetellään, jos vapaakirja on merkittävä. Kun selvitys on valmis, eläkehakemuksen lopullisesti ratkaiseva laitos voi vaihtua, jos vakuutus järjestetään muuhun kuin väliaikaisen päätöksen antaneeseen eläkelaitokseen.

Jos Eläketurvakeskus tai eläkelaitos selvittää muita työsuhteita tai yritystoimintaa kuin viimeistä, eläkehakemuksen ratkaiseva viimeinen laitos antaa väliaikaisen päätöksen muusta eläkeoikeudesta. Kun työsuhde tai yrittäjätoiminta on selvitetty, eläkelaitos antaa lopullisen päätöksen.

3.4

Rinnakkaiset eläkelaitokset

3.4.1

Eri lakien mukaiset rinnakkaiset vakuutukset

Jos eläketurva eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen sitä oli järjestetty rinnakkain kahden tai useamman lain mukaan, eläkehakemuksen ratkaisujärjestys on TEL, MEL, YEL, MYEL, LEL ja TaEL (TEA 12 § 3 momentti).

Samaa järjestystä sovelletaan myös silloin, kun ansiotoiminnat eivät pääty samanaikaisesti, mutta päättymisajankohtien väli ei kuitenkaan ole enempää kuin yksi kuukausi. Jos väli on pitempi, eläkehakemuksen ratkaisee eläkelaitos, jonka vakuuttama työsuhde tai yrittäjätoiminta on päättynyt viimeksi.

3.4.2

Rinnakkaiset TEL-vakuutukset

Jos eläketurva eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen sitä on järjestetty kahdessa tai useammassa eläkelaitoksessa rinnakkaisten TEL-tösuhteiden perusteella, eläkehakemuksen ratkaisee pääasiallisen ansiotyön vakuuttanut eläkelaitos (TEA 12 § 4 momentti).

Mikäli pääasiallisen ansiotyön vakuuttanutta eläkelaitosta ei voida erottaa, eläkehakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, jonka vakuuttaman TEL-tösuhteen alkamisajankohta on aikaisin.

3.4.3

Osa-aikaeläke rinnakkaistilanteissa

Kun osa-aikaeläkettä haetaan rinnakkaisista toiminnoista, eläkehakemuksen käsittelee se eläkelaitos, jonka vakuuttaman työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella eläkettä tulee maksettavaksi.

Lakiosasto

22.4.1998

Jos rinnakkaista toimintaa on vakuutettu usean eri lain mukaan ratkaiseva eläkelaitos määräytyy järjestyksessä TEL, MEL, YEL, MYEL ja LEL. Mikäli kyseessä ovat rinnakkaiset TEL-työsuhteet, ratkaiseva eläkelaitos määräytyy kuten kohdassa 3.4.2 on mainittu.

3.5

Luopumistukihakemuksen ratkaisee Mela

Luopumistukihakemuksen ratkaisee aina Mela (LUTUL 34 § 1 mom.). MELA ei voi siirtää tähän tukeen liittyviä tehtäviään muille eläkelaitoksille.

Kun luopumistukea haetaan samanaikaisesti kuin muuta eläkettä, määräytyy muun eläkehakemuksen ratkaiseva laitos normaalien säännösten mukaan. Tällöin muuta eläkettä koskevan päätöksen voi antaa ja eläkettä maksaa muukin eläkelaitos kuin Mela. Muu laitos voi kuitenkin siirtää eläkkeen maksannan luopumistukea maksavalle Melalle (TEA 12 c § 2 mom.).

Jos SPV- tai luopumiseläkkeellä taikka luopumiskorvauksella tai luopumistuella jo oleva hakee muuta eläkettä, ks. kohta 3.6.1.

3.6

Vakuutettu on ennestään eläkkeellä

3.6.1

Vakuutettu saa Melan luopumisetuutta

Mela ratkaisee SPV-eläkkeellä tai luopumiskorvauksella taikka luopumistuella jo olevan muuta eläkettä koskevan eläkehakemuksen, vaikka se normaalien toimivaltasäännösten mukaan olisi kuulunut jollekin muulle työeläkelaitokselle (TEA 12 a § 1 mom.).

Jos SPV-eläkkeellä, luopumiskorvauksella tai luopumistuella oleva eläkkeenhakija kuitenkin eläkeiän täyttäessään on TEL-työsuhteessa tai toimii YEL-yrittäjänä, vanhuuseläkehakemuksen ratkaisee työsuhteen tai yrittäjätoiminnan vakuuttanut eläkelaitos. Tällöin Mela maksaa vain MYEL-vanhuuseläkkeeksi muuttunutta SPV:n, luopumiskorvauksen tai luopumistuen perusmäärää toistaiseksi kunnes TEL- tai YEL-laitos pyytää siirtämään maksannan sille uuden eläkkeen yhteydessä tapahtuvaksi.

Henkilölle, jolla on uinuva SPV-eläkeoikeus tai uinuva oikeus luopumiskorvaukseen tai luopumistukeen (etus ei ole vielä maksussa), voidaan myöntää muu eläke, esimerkiksi työkyvyttömyyseläke, ennen kuin uinuvaa etuutta aletaan maksaa. Tällöin muuta eläkettä koskeva hakemus

Lakiosasto

22.4.1998

ratkaistaan normaalien toimivaltasäännösten mukaan. Jos ratkaiseva eläkelaitos tällöin on muu kuin Mela, se lakkauttaa etuuden MYEL-osan silloin, kun uinuvan etuuden maksu Melasta alkaa. Tällöin myös muun, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeen, maksu voidaan siirtää Melalle.

Edellä mainituista muista luopumisetuuksista poiketen luopumiseläkkeellä olevan muuta eläkettä koskevan eläkehakemuksen (siis myös vanhuuseläkehakemuksen) ratkaisee aina Mela (LUEL 24 §:n 3 mom.).

3.6.2

Vakuutettu on osa-aikaeläkkeellä

Osa-aikaeläkkeellä olevan henkilön muuta eläkettä koskevan hakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, jossa eläkkeenhakija on viimeksi ennen uutta eläketapahtumaa ollut osa-aikaisen työn perusteella vakuutettuna.

Jos kyseessä kuitenkin on Melan maksamaa luopumistukea koskeva hakemus, sen ratkaisee Mela.

3.6.3

Vakuutettu on varhennetulla vanhuuseläkkeellä

Varhennetun vanhuuseläkkeen aikana eläkkeensaajalle voi karttua lisää eläkettä. Se lisätään varhennettuun vanhuuseläkkeeseen eläkkeenhakijan hakemuksesta. Varhennettua vanhuuseläkettä maksava eläkelaitos selvittää viimeistään 65 vuoden iän täyttämiseen mennessä varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle karttuneen eläkeoikeuden lisäyksen ja informoi häntä sen hakemisesta.

Varhennetun vanhuuseläkkeen myöntänyt eläkelaitos käsittelee ja ratkaisee myös eläkkeensaajan myöhemmät sekä muuta eläkettä että uutta varhennettua vanhuuseläkettä koskevat eläkehakemukset. Tämä on poikkeus pääsäännöstä, ja se perustuu Eläketurvakeskuksen TEA 12 d §:n 2 momentin nojalla antamaan ohjeeseen. Eläkelaitokset voivat kuitenkin erityisestä syystä sopia toisin.

Samaa periaatetta noudatetaan, jos henkilö on saanut eläkettä alennetusta eläkeiästä.

3.6.3.1

Vakuutettu on varhennetulla MEL-eläkkeellä

Jos MEL:n piiriin kuuluneen henkilön eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta ja hän hakee varhennettua vanhuuseläkettä esimerkiksi 55 vuoden iässä, se voidaan myöntää vain MEL:n mukaisten työsuhteiden perusteella. Kun kyseinen eläkkeensaaja täyttää MEL:n mukaisen vanhuuseläkeiän, esimerkiksi 58 vuotta, myönnetään hänelle muiden yksityisen

Lakiosasto

22.4.1998

työeläkejärjestelmän vapaakirjojen perusteella vanhuuseläke kyseessä olevasta alennetusta eläkeiästä. Mikäli MEL-vanhuuseläkeikä on 60 vuotta tai korkeampi, myönnetään ennen 60 vuoden ikää alkaneella varhennetulla MEL-vanhuuseläkkeellä olevalle 60 vuoden iästä varhennettu vanhuuseläke muiden yksityisen työeläkejärjestelmän vapaakirjojen perusteella. (TEL 3 a § 2 mom.).

Edellä olevissa tapauksissa eläke myönnetään ilman eri hakemusta ja sen myöntää Merimieseläkekassa. Myös varhennuksen jälkeisiin työsuhteisiin perustuvat eläkehakemukset ratkaisee Merimieseläkekassa, jos eläkkeensaaja hakee eläkettä myös niistä.

3.6.4

Vakuutetun YVE on lepäävä

Jos vakuutetun YVE on ansiotyön vuoksi lepäävänä, uudesta ansiotyöstä ei kartu eläketurvaa. Lepäävällä YVEllä olevan vanhuuseläkettä koskevan hakemuksen käsittelee YVEN myöntänyt eläkelaitos.

Kun YVE on ollut lepäävänä viisi vuotta eläke lakkaa ja ansiotyöstä alkaa karttua uutta eläkettä. Eläkkeenhakija voi pyytää YVEN lakkauttamista aikaisemminkin, jolloin ansiotyöstä niin ikään alkaa karttua eläkettä. Näissä tapauksissa eläkehakemuksen ratkaiseva laitos määräytyy normaalien toimivaltasäännösten mukaan.

3.6.5

Vakuutettu oli työttömyyseläkkeellä

Mikäli työttömyyseläkettä saava henkilö hakee työkyvyttömyyseläkettä, hakemuksen ratkaisee työttömyyseläkettä maksava työeläkelaitos.

Jos vakuutetun täysitehoinen työttömyyseläke on ansiotyön vuoksi keskeytetty, uudesta ansiotyöstä ei kartu eläketurvaa. Tällöin vanhuuseläkettä koskevan hakemuksen käsittelee työttömyyseläkkeen myöntänyt eläkelaitos.

Kun työttömyyseläke on ollut keskeytettynä vuoden ajan, eläke lakkaa ja ansiotyöstä alkaa karttua eläkettä. Tällöin uuden eläkehakemuksen ratkaiseva laitos määräytyy normaalien toimivaltasäännösten mukaan.

3.6.6

Edunjättäjä oli eläkkeellä

Jos edunjättäjä on saanut kuollessaan työeläkettä, perhe-eläkehakemuksen ratkaisee yleensä eläkettä maksanut eläkelaitos. Mikäli edunjättäjä kuitenkin oli osa-aikaeläkkeellä, perhe-eläkehakemuksen ratkaisee osa-aikatyön vakuuttanut eläkelaitos.

Lakiosasto

22.4.1998

Varhennetulla vanhuuseläkkeellä olleen edunjättäjän jälkeisen perhe-eläkehakemuksen ratkaisee varhennetun vanhuuseläkkeen myöntänyt eläkelaitos, vaikka edunjättäjällä olisi varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen työsuhteita.

SPV-eläkettä, luopumiskorvausta tai luopumistukea saaneen edunjättäjän jälkeen perhe-eläkehakemuksen ratkaisee Mela (TEA 12 a § 1 mom.). Jos edunjättäjä oli vasta uinuvalla SPV-eläkkeellä, luopumiskorvauksella tai luopumistuella, perhe-eläkkeen ratkaiseva laitos määräytyy normaalien toimivaltasäännösten mukaan.

Jos luopumiseläkettä saaneen jälkeen on oikeus työeläkelakien mukaiseen perhe-eläkkeeseen, perhe-eläkehakemuksen ratkaiseva eläkelaitos määräytyy normaalien toimivaltasäännösten mukaan.

MEL:n mukaan leskeneläkkeen saamisen alaikäraja on alempi kuin yksityissektorilla yleensä. TEL:n, YEL:n, MYEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaan lesken tulee olla edunjättäjän kuollessa vähintään 50-vuotias. Ennen 1.7.1950 syntyneen lesken tulee voimaantulosäännöksen mukaan olla vähintään 40-vuotias. Vastaava voimaantulosäännös MEL:ssa edellyttää naispuoliselta leskeltä vähintään 35 vuoden ikää.

Kun edunjättäjä sai eläkettä TEL-laitoksesta, mutta oikeus perhe-eläkkeeseen on vain MEL:n perusteella (edunsaajana vain leski), perhe-eläkehakemuksen käsittelee ja päätöksen antaa Merimieseläkekassa (ks. myös kohta 3.7.4).

3.7

Ratkaiseva laitos erityistapauksissa

3.7.1

Rajoitussäännöksen jälkeen

Jos työkyvyttömyyseläkettä myönnettäessä jokin työsuhde on jätetty rajoitussäännöksen vuoksi huomioon ottamatta, oikeuttaa työsuhde kuitenkin vanhuuseläkkeeseen. Näissä tapauksissa annetaan vanhuuseläkeiässä uusi eläkepäätös. Sen antaa sama eläkelaitos, joka on maksanut työkyvyttömyyseläkettä.

3.7.2

Kuntoutusrahan jälkeen

Jos eläkkeenhakija tulee työkyvyttömäksi työeläkelakien mukaisella kuntoutusrahalla ollessaan tai ennen kuin kuntoutusrahan päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, työkyvyttömyyseläkehakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, joka olisi ratkaissut hakemuksen jos eläkkeen-

Lakiosasto

22.4.1998

hakija olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutuspäätöstä tehtäessä (TEL 6 c § 4 mom.). Tällöin hakemus jaetaan tarvittaessa ratkaistavaksi sekä julkiselle että yksityiselle sektorille.

3.7.3

Kertasuorituksen jälkeen

Jos aikaisempi eläke, esimerkiksi työkyvyttömyyseläke, on maksettu kertasuorituksena, eläkettä on haettava vanhuuseläkeiässä. Tällöin eläkehakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, joka on vakuuttanut viimeisen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen ennen eläketapahtumaa. Vanhuuseläke myönnetään 65 vuoden iästä eteenpäin.

3.7.4

Ennen 1.1.1991 alkaneet MEL-eläkkeet

Merimieseläkekassa ratkaisee omalta osaltaan viimeisen laitoksen periaatteesta poiketen eläkkeet silloin, kun ne perustuvat Merimieseläkekassan aikaisemmin myöntämään eläkkeeseen, jossa aikaisemman eläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen 1.1.1991.

Edellä mainituissa tilanteissa eläkkeenhakija siis saa kaksi eri eläkepäätöstä yksityisestä työeläkejärjestelmästä.

Siten esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeen jatkohakemukset MEL:n mukaisen ansiotyön osalta ratkaisee edelleen Merimieseläkekassa, jos eläketapahtuma ensimmäistä työkyvyttömyyseläkehakemusta ratkaistessa on sattunut ennen 1.1.1991 (huom. kuitenkin VAKOn päätös 08135/93/3679, 15.12.1994, joka koskee jatkopäätöksen hylkyä).

Merimieseläkekassa ratkaisee pelkästään MEL:n osalta myös perhe-eläkehakemukset, jos ne on myönnetty sellaisen edunjättäjän jälkeen, jonka MEL-eläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen 1.1.1991.

Merimieseläkekassan ennen 1.1.1991 myöntämiin eläkkeisiin liittyviä tehtäviä ei merimieseläkelain muutoksen vuoksi yleensä siirretä toiselle eläkelaitokselle, joka maksaa eläkkeensaajalle rinnan muun yksityisen työeläkejärjestelmän eläkelain mukaista eläkettä. Eläkelaitokset voivat kuitenkin sopia eläkkeen maksamisen tai muiden tehtävien siirtämisestä yhteen laitokseen.

Lakiosasto

22.4.1998

3.8

Hakemuksen siirto tulevan ajan laitokselle

Kun eläkkeeseen liittyy tuleva aika (eläkettä myönnettäessä sovelletaan TEL 6 a §:ää tai LEL 7 §:ää), eläkehakemuksen ratkaisee se eläkelaitos, jonka vakuuttamaan työsuhteeseen tai yrittäjätoimintaan tuleva aika liittyy (TEA 12 b § 2 mom.). Katso lisäksi kohta 3.4, jossa käsitellään rinnakkaisia työsuhteita ja yrittäjätoimintajaksoja.

Tulevan ajan oikeuden määräytymistä käsitellään ETK:n yleiskirjeissä A 14/89 ja A 4/92.

3.8.1

Uimissäntö

Työkyvyttömyyseläkkeen tuleva aika voi ns. uimissäännön perusteella liittyä muuhun kuin viimeiseen työsuhteeseen. Myös tällöin viimeinen eläkelaitos siirtää eläkehakemuksen neuvottelematta sille eläkelaitokselle, jonka vakuuttamaan työsuhteeseen liittyy tulevan ajan oikeus.

3.8.2

Eläke entisin perustein

Kun eläke myönnetään entisin perustein (TEL 6 c § 4 mom., LEL 7 b §, 2 mom.), eläkehakemus siirretään aikaisemman tulevan ajan eläkkeen tai kuntoutusrahan myöntäneen eläkelaitoksen ratkaistavaksi.

3.8.3

Velvoitetyö

Velvoitetyöhön ei yleensä liitetä tulevaa aikaa (TEL 6 b § 4 mom.). Siksi eläkehakemuksen ratkaisee yleensä velvoitetyötä edeltäneen työsuhteen tai yrittäjätoiminnan vakuuttanut eläkelaitos.

Jos velvoitetyö on tehty yksityisellä sektorilla, velvoitetyösuhteen vakuuttanut eläkelaitos ilmoittaa siirron yhteydessä velvoitetyösuhteen vapaakirjatiedot, jolleivät ne ole jo rekisterissä.

Useimmiten velvoitetyö on kuitenkin julkisen sektorin työtä. Tällöinkin tuleva aika pääsääntöisesti siirtyy edeltäneeseen yksityisen sektorin työsuhteeseen tai yrittäjätoimintaan mutta päätös annetaan molemmista eläkejärjestelmistä.

Lakiosasto

22.4.1998

3.8.4

Rajoitussäännös

Työkyvyttömyyseläkettä ratkaistaessa viimeinen tulevaan aikaan oikeuttava työsuhde voidaan rajoitussäännöksen vuoksi jättää ottamatta huomioon. Rajoitussäännöstä soveltava eläkelaitos siirtää eläkehakemuksen ratkaistavaksi edellisen työsuhteen vakuuttaneelle eläkelaitokselle neuvottelematta, jos edeltäneestä työsuhteesta tai yrittäjätöiminnasta on oikeus tulevan ajan eläkkeeseen (TEA 12 b § 3 mom.).

Jos viimeisen työsuhteen vakuuttanut eläkelaitos ei pidä hakijaa työkyvyttömänä, se antaa suoraan päätöksen hakemuksen hylkäämisestä, vaikka myönteisessä tapauksessa rajoitussäännös olisi tullut sovellettavaksi. Näin samaa asiaa ei jouduta käsittelemään useassa eri laitoksessa.

3.8.5

Vastuueläkelaitos vaihtuu heti työsuhteen siirryttyä

Tulevan ajan työsuhteen vakuuttaneen eläkelaitoksen vaihtuessa siirtyy vastuu täysitehoisista eläkkeistä heti uudelle eläkelaitokselle seuraavissa tilanteissa:

- TEL-työsuhde siirtyy katkeamatta toisen eläkelaitoksen piiriin sen johdosta, että yrityksen tai sen osan eläkevakuutus siirretään toiseen eläkelaitokseen (vakuutussiirto).
- Yritys sulautuu toisessa eläkelaitoksessa eläketurvan järjestäneeseen yritykseen (fuusio).

3.8.6

Vastuu täysitehoisista eläkkeistä siirtyy kuuden kuukauden kuluttua

Muissa kuin kohdassa 3.8.5 mainituissa tilanteissa vastuu täysitehoisista eläkkeistä siirtyy uudelle eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluttua eläkelaitoksen vaihdosta. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi seuraavat:

- Työntekijä on siirtynyt uuden työnantajan palveluksen sen johdosta, että entisen työnantajan liiketoiminta tai sen osa on luovutettu toiselle yritykselle tai toisille yrityksille.
- Työntekijä on jatkanut konkurssipesän palveluksessa.
- Työntekijä on siirtynyt konsernin sisällä TEL-työsuhteen katkeamatta toisen yrityksen palvelukseen.

Lakiosasto

22.4.1998

Soveltamisohje on annettu Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä A 5/95.

3.9

Vapaakirjaeläke rajoitussäännöksen jälkeen

Kun eläkelaitos, jonka vakuuttamaan työsuhteeseen liittyisi tuleva aika, soveltaa rajoitussäännöstä, se ratkaisee samalla eläkehakemuksen aikaisempien työsuhteiden ja yrittäjätoimintojen osalta, jos niihin ei liity tulevan ajan oikeutta. Näin menetellään eläkehakemuksen käsittelyn nopeuttamiseksi, jolloin hakemusta ei tarvitse siirtää vapaakirjatyösuhteen vakuuttaneelle eläkelaitokselle.

4

ELÄKKEESEEN LIITTYVIEN TEHTÄVIEN SIIRTO TOISELLE ELÄKELAITOKSELLE

4.1

Työeläkelaitokselle

Kun eläkehakemus on ratkaistu, eläkelaitos voi siirtää eläkkeenmaksun ja eläkkeeseen liittyvät muut tehtävät toiselle eläkelaitokselle, joka eri päätöksen perusteella jo maksaa eläkkeensaajalle eläkettä (TEA 12 c § 2 mom.). Ennen näiden tehtävien siirtämistä olisi eläkelaitosten aina neuvoteltava. Eläkelaitokset voivat myös sopia siitä, millaiset tapaukset ne siirtävät automaattisesti.

MEL-eläkkeet, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen 1.1.1991, hoitaa kuitenkin Merimieseläkekassa. Eläkettä voidaan tällöin maksaa kahdesta yksityisen työeläkejärjestelmän eläkelaitoksesta, jos eivät eläkelaitokset ole toisin sopineet (ks. kohta 3.7.4).

4.2

Luopumiskorvausta maksavalle Melalle

Jos Mela maksaa vanhuuseläkettä hakevalle luopumiskorvausta, voidaan muun vanhuuseläkkeen maksaminen ja siihen liittyvät tehtävät siirtää Melalle (TEA 12 c § 2 mom.). Ks. myös kohta 3.6.1.

5

REKISTERÖIDYT LISÄEDUT

Eläkehakemuksen ratkaiseva eläkelaitos antaa päätöksen myös sellaisen rekisteröidyn lisäeläketurvan osalta, joka liittyy toisessa eläkelaitoksessa vakuutettuun työsuhteeseen.

Lakiosasto

22.4.1998

Hautausavustuksen osalta ratkaisun tekee kuitenkin aina tämän edun vakuuttanut eläkelaitos (TEA 12 d § 2 mom.).

6

SITO-ASIA VIREILLÄ

Jos eläkkeenhakijalla on TEL 10 a §:n mukainen työsuhdeselvittely vireillä ennen kuin eläkehakemus tulee vireille, työsuhdeselvittelyn hoitaa ja mahdollisen sitovuuspäätöksen antaa se eläkelaitos, jossa työsuhdeselvittely on vireillä. Tarvittaessa eläkehakemuksen ratkaiseva laitos antaa eläkepäätöksen väliaikaisena, kunnes työsuhdeselvittely on hoidettu loppuun.

Vireillä olevasta selvittelystä eläkelaitos saa tiedon hakemustietojen yhteydessä.

Jos työsuhdeselvittely tulee vireille eläkehakemuksen yhteydessä, selvittelystä annetaan erillinen sitovuuspäätös yleensä vain silloin, kun työnantaja on eri mieltä työsuhdeselvittelyasiasta. Muussa tapauksessa työsuhdeselvittelyasia hoidetaan eläkepäätöksellä, josta työntekijällä on valitusoikeus.

7

ELÄKETURVAKESKUKSEN TEHTÄVÄT TOIMIVALTA-ASIOISSA

7.1

Ratkaisevan eläkelaitoksen määrääjänä

Jos eläkehakemuksen ratkaisevasta yksityisen järjestelmän eläkelaitoksesta syntyy epätietoisuutta tai jos muutoin on olemassa erityinen syy, voi Eläketurvakeskus määrätä, mille laitokselle eläkehakemuksen ratkaiseminen kuuluu (TEA 12 d § 1 mom.). Eläketurvakeskuk- sen päätökseen ei voi hakea muutosta.

7.2

Yleisohjeiden antajana

Eläketurvakeskus voi myös TEA 12 d §:n mukaan antaa yleisiä ohjeita siitä, miten TEA 12 ja 12 a - 12 c §:n säännöksiä on sovellettava (ks. kohta 3.6.3).